

Galánfi András
TÁPLÁLÓ GYÖKÉR

LIFE-GIVING ROOT

Galánfi András
TÁPLÁLÓ GYÖKÉR

LIFE-GIVING ROOT

MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA

Megjelent **Galánfi András Tápláló gyökér** címmel,
2015. március 14. – 2015. április 19. között
a Vigadó Galériában megrendezett életmű-kiállítása alkalmából.

*Published on the occasion of **András Galánfi's** exhibition*

Life-giving root

between 14 March and 19 April 2015

at the Vigadó Gallery

Szerkesztette és tervezte / *editor and design*: **Vetró Mihály**

Angol fordítás / *English translation*: **Galánfi Csaba**

Fotók / *photos*: **Oláh Tibor, Hevesi Norbert**

A borítón: Királylány

A hátsó borítón: A kálmánházi temetőkapu

© Galánfi András, 2015

© Magyar Művészeti Akadémia, 2015

ISBN 978-615-5464-28-7

Kiadja a Magyar Művészeti Akadémia, 2015-ben

Published by the Hungarian Academy of Arts in 2015

www.mma.hu

Felelős kiadó / *publisher*: Fekete György elnök / president

Felelős szerkesztő / *editor*: Pécsi Györgyi

Készítette / *printed by* Vider Plusz Nyomda

Felelős vezető / *press director*: Lunczer Sándor

Galánfi András

1945. március 25-én Hajdúszoboszlón született. Nős, két felnőtt gyermeke van. 1966-ban a Debreceni Tanítóképző Főiskolán, majd a Nyíregyházi Tanárképző Főiskolán végezte tanulmányait. Pedagógiai pályáját tanyasi tanítóként kezdte, majd 1970-1995-ig testnevelő tanárként a hajdúszoboszlói 5. sz. Általános Iskolában dolgozott. 1973-ban fafaragóként tagja lett a Fiatal Népművészeti Stúdióknak. 1975-től kezdődően nyaranta kézműves alkotótáborokat vezetett az ország különböző városaiban, ahol megtalálhatók munkái. 1982-től előadóművészként is színpadra állt. 1992-ben egyik alapító tagja és művészeti vezetője a nádudvari Népi Kismesterségek Szakiskolájának. 1996-ban a Népművészet Egyesületek Szövetsége a népművészet megőrzéséért Király Zsiga-díjjal tüntette ki. 1997-ben a művelődési és közoktatási miniszter a Népművészet Mestere címet adományozta neki. 2005-ben a népművészet iskolászerű átörökléséért, a tárgyi kultúra újratereztető folyamataiban való részvételéért a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült. 2012-ben a Magyar Művészeti Akadémia tagjai közé választotta.

Hajdúszoboszlón születtem 1945. március 25-én, virágvasárnap a Kossuth utcán lévő Parti Iskola szolgálati lakásában. Az iskolaudvar és a tantermek tele voltak bombákkal. Ebben a félelemben vártuk haza édesapánkat, aki ekkor még francia fogságban volt. Így rólam, mint kis ismeretlenről írt levelében. Majd 45 kilogrammosan hazajött, amikor már 3 hónapja ki volt téve a neve a tanácsházán a halottak között. Innen kezdődött közös életünk. Anyai ágon nagyapám hentes és mészáros, a helyi lpartestület elnöke és református egyházkerületi főgondnok volt. Apai ágon nagyapám kőműves, aki a Debreceni Kossuth Egyetem stukkóinak jelentős részét készítette, de havonta jelent meg egy-egy verse a megyei lapban. Édesanyám, míg bátyámmal együtt nem lettünk felsőbb iskolások, otthon volt és megteremtette számunkra a családi otthon melegét. Édesapám, aki három állást is vállalt, hogy eltartsa a családot, csak a vasárnapi

ebéd szertartásánál tudott velünk lenni. Az iskolában, a többi gyerekkel együtt minket is tanított. S mivel még nem volt zeneiskola, édesapám, mint kántortanító (később zenetanár, a helyi zenekar első hegedűse lett) felvállalta a helyi gyerekek hegedűtanítását. Ahogy visszamegyek a gyermekkorom színhelyére, olyan kicsinynek tűnik minden, mintha összezsugorodtak volna a tárgyak és az egész kert, ami gyermekkoromban olyan óriás volt. Szabó Lőrinc jut eszembe, aki gyermekkorában az órasmester tábláját Óriásnak olvasta, s mikor erre ráeszmélt, nagyon nagy csalódás érte. Elemi és középiskoláimat Hajdúszoboszlón végeztem. Hittel vallom Szép Ernő szavait:

„Az én édes hazámban Szoboszló a legédesebb. Mert én Szoboszlón voltam gyerek. A szoboszlai nyelvet tanultam meg beszélni, Szoboszlón hallgattam a harang szavát, meg a csordás dudáját, a tehénnek, bocinak a bőgését, a ló nyerítését, a kutyaugatást, a kakasszót, a kotkodácsolást; verebek zsinatját, fecskecsivogást, galambbúgást ott ismertem meg. Meg a legénynek, leánynak danolását ott fogadtam fülemben, lelkemben. Szoboszlón tanultam meg mi a tavasz, a nyár, az ős, a tél. Ami jól esik, rosszúl esik, azt mind Szoboszlón tanultam el. Szoboszlón jártam az életnek elemi iskoláját is, a világot, az embert ott kezdtem tanulni.”

A Debreceni Tanítóképző elvégzése után, falusi tanító lettem Hajdúszováton, majd tanyasi tanító lettem. Innen még bejártam Debrecenbe, a Csokonai Színházba segédszínésznek, és emellett két irodalmi körnek is tagja voltam.

Gyönyörű életem volt a Korpád-dűlői iskolában, ahol amikor a mező végére értem, a pacsirták köröztek egyet felettem, és visszajöttek. Egy városi embernek hiába mesélem el azt, hogy hogyan tudtam örülni egy virágnak.

A Nyíregyházi Tanárképző Főiskolán testnevelő tanári diplomát szereztem. Ekkor több, mint 10 évig a sport töltötte be az életem java részét.

1970-ben Faddomboriban volt az első Népművészeti tábor. Egy KISZ-táborba kézműveseket hívtak, hogy gazdagítsák a tábor életét, és adják át tudásukat a fiataloknak. Majd Zelnik József és Bánszki Pál létrehozta a tokaji alkotótábort. Én oda egy bőrönddel érkeztem, benne apróságok: mángorló, sulykoló, kapatisztító, amit akkoriban faragtam. Zelnik József ránézett és azt mondta: itt a helyed. Ez sorsdöntő fordulat volt az életemben. Itt indult el a *nomád nemzedék*. Tokajban együtt voltak a képzőművészek, a népművészek és olyan költők, mint Ratkó József, Nagy László, Csoóri Sándor, Buda Feri.

De ott voltak a néptáncosok, a népzeneészek, az énekesek. Különböző művészetek képviselői éltek és alkottak együtt. Megérkeztünk, tüzet raktunk, a tűz mellé esténként összegyűltünk. Verseket mondtam. Közösén énekeltünk és történeteket hallgattunk. Van egy emlékképem: Csoóri Sándor, Zelnik József és Nagy László állnak a tornácon, és nézik, hogy az utolsó szuszékkészítő feleségével szuszéket készítünk hárman: Vidák István, Gál János és én.

A Bodrog partján voltunk. Ez egy elmesélhetetlen világ volt. A kommunizmus szorításában úgy éreztük, hogy mi ott törvényenkívüliségben, teljes szabadságban éltünk. Rámutattunk egy fára, majd egy másikra, kivágtuk, és bődönhajót készítettünk belőle. Ezzel Nagy Kristóf, Nagy Mari, Vidák István és egy kutya Csongrádig lecsorgott. Éreztük, hogy olyan dolgot kell alkotni, ami azonnal használható. Egy családdá fogott össze bennünket a közös alkotás és a magyar kultúra. Saját környezetében mindenki egész évben összegyűjtötte a még fellelhető népdalokat. A táborban aztán egymásnak tanítottuk. Ezután táborról táborra jártam, a következő állomás Miskolc, majd Velem volt. Velembe az ország minden részéből érkeztek alkotók, ahol felépítettük a népművészek házát. Majd Zalában Gébárti-tó partján is felépült egy alkotóház. Közben Andrásfalvi Bertó bátyánk megszervezte ugyanezt a Pécs melletti Magyarlukafán. Ennek példájára hoztak létre szinte minden megyében alkotóházakat. Ezeket mi a szabadságunk alatt lelkesedésből, egy tányér levesért építettük. Úgy gondoltuk, hogy oda mindig visszamehetünk alkotni. Ma már látszik, hogy szétbombázták a fenntartókat,

és a házak semmivé lesznek. A legnagyobb szorításban egy közösségi magyar kultúrát hoztunk létre.

Alapító tagja lettem a Fiatalok Népművészeti Stúdiójának. Három évig Hajdú-Bihar, öt évig Szabolcs-Szatmár megye faragóinak művészeti vezetője voltam. Két évig vezettem az Ifjú Népművészek Táborát Tiszavárkonyban.

A Tanítóképző, majd a Tanárképző elvégzése után egy kiüresedett világba érkeztem. Ott volt nekem kifejezési formának az előadó-művészet, és szinte feltört bennem a hagyományok továbbadásának kénysze-re. Mindannyian küldetéssel születünk e világra. Én is megkaptam a feladatot, hogy ezt a képességet használjam, tegyem hasznossá magamat a közösségben.

A pedagógusélet nem könnyű. Hatalmas energiát fektetsz egy gyermekbe, de lehet, hogy egyszer pont ő fog hasba rúgni. Sokáig nincs visszajelzés, hogy tényleg jól csinálom-e. De néhány évtized múlva ugyanaz a diák – már emberként – köszönt rám az utcán: Jó napot tanár úr! Ez az elismerés és erre talán harminc év után eszmél rá az ember. Ezt a pedagógiai képességet és a kezem ügyességét felhasználva meg kell éreznem, hogy mire vagyok képes. Leteszem azt a tárgyat és azt mondom: ezt én készítettem. Akármilyen rossz vagy jó, de ez a lelkemnek egy darabja. Ezt próbáltam a nádudvari kézműves iskolában is honosítani, és az értékét veszített világunkban értékrendet teremteni. Ma sokszorosan égető ez a feladat, mert az értékrendek annyira kavarognak, és annyira össze vannak keverve, hogy a saját értékeivel egy mostani fiatal nem lehet tisztában. Nincs összehasonlítási alapja. Ezért fontos, hogy az iskolában, a műhelyben biztos értékrend legyen, a diáknak pedig viszonyítási alapja.

Hol is tartok én ebben a közösségben? Mit kell tennem, hogy elfogadjon a közösség? Ezek a feladatok! Nagyon fontos, hogy a diák örülhessen a saját alkotásainak. Először nem szabad bírálni. Hagyni kell, hogy örülhessen és az alkotás örömét átélhesse. Holott ez még nem a diák tudása, hanem a mestere segítségével létrehozott munkadarab. De már teremtmény, alkotó emberként vesz részt egy folyamatban. Innentől nem elviselője a társadalomnak, hanem alkotó tagja,

és hagyni kell, hogy rácsodálkozzon, hogy büszke legyen rá, hogy ezt én alkottam, erre is képes voltam. Majd csak ezek után beszéljük meg a tanulságokat, de úgy, hogy az alkotó vegye észre a saját hibáit. Erre nagy szükség van, ahogy a Nádudvari Népi Kismesterségek Szakiskolájában is. Azt vettük észre, hogy 22 éves korában jön rá az egyetemista és főiskolás diák, hogy alkotó képességét nem használta eddig. A fiatalnak ma is szüksége van arra, hogy alkotó, teremtő emberként vegyen részt a társadalomban, mert egyébként kitesztottnak érzi magát. Ha megismeri az alkotás örömét, minden megváltozik. Kiragyog belőle. A tanítás folyamán látni ezeket a gyerekeket, diákokat, akik éretlenül jöttek ide az iskolába, és még csak nem is keresték az útjukat. Itt megismertek egy csodálatos kultúrát, a saját kultúrájukat és közben emberré értek. Itt minden mozdulatnak, minden leckének lelke van. A diákok itt megélhetik azt a szabadságélményt, amit mi annak idején megtapasztaltunk és egész létünkben ebből táplálkozhatnak.

Közben megkaptam az első nagy megbízást, az agastyáni arborétum kapujának elkészítését. Felkértek, hogy tervezzem és vezessem le a kaput megépítő táborot. Adtak mellém erdész fafaragókat, és kértek, hogy formáljak belőlük közösséget, és indítsam el őket a fafaragásban.

Hajdúsámsonban a Munkácson élő Mátl Péter szobrász barátommal együtt készítettük el az ország legnagyobb beltéri farieliefjeit, melyek egyenként 8 méter hosszúságúak. Turáni kaput faragtunk ki turáni ornamentikával egy óriási belső térbe.

Nagy Kristóf barátomat mesteremnek vallom a funkcionális plasztika területén végzett alkotásaim kivitelezése kezdetekor. Ha meglátom a fát, megpróbálom beleálmodni a plasztikát, de az sohasem lesz olyan, mint amilyet akarok, mert a fát nem lehet megerősíteni. Vezeti a kezét, hogy engem olyanná formáljon, milyet természeténél fogva megkíván. Több olyan kinagyolt fám van, amelyik fél évet vár. Aztán rátéved a tekintetem és mindet eldobok, megyek a rönkhöz, és faragni kezdem. De csak addig csinálom, amíg indulat van bennem. Csak akkor lesz kész, ha funkcióját be tudja tölteni és valamilyen szempontból környezetformáló szerepe van.

Nagy Kristóffal 1973-ban készítettük el Magyarország első fajátszóterét. Ez követően már magam, az ország több pontján terveztem és építettem ilyen játszótereket. Ezeket a játszótereket leértékelték a modern értékrend és az európai szabvány, pedig ezek a magyar hagyományokat követték, hozzájuk képest a ma elfogadottak gondolat- és formszegények, no meg háromszor-négyszer drágábbak. Pedig Győrfi István szerint Európa nem arra kíváncsi, hogy mit vettünk át az egységes európai művészetből, hanem, hogy ehhez a művészethez mit teszünk hozzá.

A gyermekjáték-készítés is több évtizede foglalkoztat. Hogy megtaláljuk helyét a mai világban, egy országos szimpóziumot szerveztünk e témában Nádudvaron. Úgy gondolom, hogy a mai gyermek számára is, ha a gyermek a mestere irányításával egy-egy játékot készít, az kétszeres örömet jelent számára. Öröm az elkészítés, az alkotás, és öröm, ha azzal játszani is tud. A játékkészítés folyamatában a természetes anyagokkal dolgozva megélheti az alkotás örömét.

Jó érzéssel idézem fel egy határ menti kis faluban, Pányokon készített 46 m-es tornácot, amivel az volt a feladatom, hogy a falunak és környékbeli településeknek visszaadjam a tájegységre jellemző kultúrát. Az általam készített haranglábak köszöntenek Fehérgyarmaton, Hajdúszoboszlón és Kálmánházán.

Most 70 évesen abból táplálkozom, amit ifjú koromban magamba szedtem. Ebből szeretnék még minél többet átadni, hogy ne vigyem el magammal a sírba. A nádudvari Népi Kismesterségek Szakiskolából 2005-ben mentem nyugdíjba. Majd a Hortobágyi Nemzeti Park kérésére Magyarország legnagyobb kézműves udvarát hoztam létre. 12 műhely 24 mesterség és 60 ember dolgozott ebben az udvarban. Öt év elteltével igazgatóváltással nekem felmondtak, így a szellemi irányítás hiánya miatt, amit alkottam, alkottunk, csak szerény jelenlétével létezik már.

Ezután egy igen nagy megtiszteltetés ért, a Magyar Művészeti Akadémia tagjai közé választott. A köztestületként létrejött Magyar Művészeti Akadémiának 2012-ben nyolc szekciója alakult meg, közte a népművészeti is, olyan tagokkal, mint Kallós Zoltán, Bánszki Pál, Erdélyi Zsuzsanna, Berecz And-

rás, Kobzos Kiss Tamás, Sebestyén Márta, hogy csak egy párat említsek. E kitűnő szakemberek, művészek mellé olyan gyakorlati emberek kellettek, akik az életükkel bizonyították a népművészethez való elkötelezettségüket. Így került bele Landgráf Kata szövő, Vidák István nemezes, és így kerültem be én is. Azt a célt tűztük ki magunk elé, hogy a mai népművészeti tárgy a hagyomány talaján sarjadjon, de szervesen épüljön bele a XXI. századi életünkbe. Nemzeti műveltségünk megmentéséről, felvirágoztatásáról van szó, hisz ez a küldetésünk. Ezekhez közösségek iskolák is kellenek. Több olyan színvonalú, mint a Nádudvari Népi Kézműves Szakiskola, amely szinte magára maradt. A 20 éve indult sok hasonló intézmény közül azért tudott megmaradni, mert tudtuk, hogy mit akarunk, és tudtuk, hogy azt hogyan valósítsuk meg. Fontosnak tartottuk, hogy a diákok a mesterségbeli tudás mellett szellemi hagyatékot is kapjanak. 20 éve rá kellett eszmélnünk, hogy megszűnt az anyáról leányra, apáról fiúra történő tudásörökítés. Ma egyáltalán nem mérvadó a népi műveltségünk alapját jelentő kézművesség lényege. Most, amikor ránk kényszerítenek egy emberinek nehezen mondható életformát, amikor azt mondják, hogy mindent megoldanak helyettünk. Az a fajta kézművesség, amit mi szeretnénk megőrizni, akár nevetségesnek is tűnhet. Mert hiányzik mögüle az önálló gondolkodás. Az önálló falut csak az érdekli, hogy önmagát meg tudja szervezni, és el tudja látni. Ezeket a tárgyakat a kézműves lelkével simogatja, hiszen mindegyik a gyermeke. Nemzedékek üzeneteit hordják magukban, és szinte hívják a kezünket a simogatásra. Mert valami olyan üzenet van bennük, ami évszázadokon keresztül öröklődött át és kapott tartalmat. Ezt kell megéreznünk egy ilyen tárgy készítésénél, ezt a hagyományt, amely tápláló gyökérként hozhatja létre azt a tárgyi kultúrát, amely

a XXI. századi ember környezetében úgy épül bele, mint annak idején szükség kényszerűségével létrehozott népművészet tette.

„Azt a lelket és nyelvet, melyet rövid időre örökbe kaptunk, új szellemmel fényezve, csorbíttatlanul át kell adnunk utódainknak. Ez a küldetésünk – »áldjon vagy verjen sors keze« –: ez a mi küldetésünk. Kissé lehajtani a fejet. De a szívet, azt föl, föl, barátaim.”

(KOSZTOLÁNYI DEZSŐ)

Évente a határon túli fiatal kézművesek részére művészeti tábort szervezek Nádudvaron a Magyar Művészeti Akadémia támogatásával.

A Magyar Művészeti Akadémia tagjaként a magyar népművészet több ágának hagyományait megőrizve 15 filmet készítettem az eltűnőben lévő kézműves szakmákról.

A népi kultúra és annak szerves részét képző népművészet, kézművesség állandó mozgásban, változásban van. Mégis még napjainkban is fontos cél marad, hogy a ma embere a személyiségére szabott környezetet teremtsen magának, amiben része van és lehet a népművészetnek is.

Életemen végigtekintve úgy látom, hogy a fafaragás, a magyar líra és próza nagyjainak tolmácsolása, a pedagógiai munka – mind végezhető művészi fokon. Ha ezeknek a munkáknak kisugárzása van, akkor jóleső érzéssel nyugtázza az ember, hogy jó irányba haladt. Mindig úgy érzetem, hogy legfontosabb; igyekezzünk felvállalni mikro- és makro-környezetünk gazdagítását.

GALÁNFI ANRÁS

András Galánfi

was born 25th March 1945 in Hajdúszoboszló. He is married and has two children who are adults. He attended to two colleges. In 1966 he learned at the Teacher College in Debrecen and later on he continued at the College of Education in Nyíregyháza. He started his carrier as a rural teacher then he became a physical education teacher at Hajdúszoboszló in a primary school between 1970-1995. In 1973 he became part of an organization called Young Folk Art Studio as a woodcutter. From 1975 he lead crafting camps at summers in different towns in the country where his works could have been found. At 1982 he also became an artist-reciter. He is founder member and artistic director of Handcrafting Vocational School at Nádudvar in 1992. In 1996 he was awarded with an award 'Király Zsiga-díj' for his work in embalming the folk art, and later in 1997 he also got the 'Master of Folk Arts' title from the Ministry of Public Education. In 2005 he received an award called Gold Cross of Distinction of Hunagarian Republic for transmitting folk art and for helping to recreate the factual culture. He has been choosen to be a member of the Hungarian Academy of Arts in 2012.

I was born in 25 of March 1945, in Hajdúszoboszló on palm sunday in the lodging of Kossuth street's Parti school. The school yard and the schoolrooms were filled with bombs. We were waiting in such fear for our father to get home, who still was in French imprisonment. Because of this he mentioned me as "little stranger" in his letters. Later when he returned he was 45 kilogramms and his name was already on the casualties list in the town hall. Our life together started from here. On my mother's side my grandfather was a butcher, the president of the Regional Craftmens Association and the main steward of the reformed diocesan. On my father's side my grandfather was a stonemason who made most of the stuccos of the Kossuth University in Debrecen and each of his poems were published monthly in the county print. My mother stayed at home, giving us

the hearth of the home as long as we were petties. My father who had 3 jobs to support the family only could join us on Sunday lunches. He had taught us together with the other kids in school. Since there were no conservatoire my father as a clerkteacher and later music-teacher became the regional orchestra's main violinist he accepted to teach the local kids how to play the violin. As I venture back to the scene of my childhood everything looks smaller; it is like the things and even the whole garden got wizened which were so huge back then. It makes me think about Szabó Lőrinc who misread the clock-maker's sign and when he realised he became so disappointed. I have finished my elementary and secondary schools at Hajdúszoboszló. I speak Szép Ernő's words with faith:

'In my mother country Szoboszló is the sweetest because i spend my childhood there I learned to speak the language of Szoboszló I listened to the chiming and also to the wrangler's bagpipe. I learned at Szoboszló what spring, summer, autumn and winter are and I atended my primary- and secondary school there. I started acquiring the world and people here And I arrived here when I become mature.'

After finishing the Teacher College I became a rural teacher at Hajdúszovát. From this village I used to travel into Debrecen to the Csokonai Theater because I was an assistant artist and also I was a member two literary groups.

I had beautiful life in the school of Korpád-dűlő, when I reached the end of the acre the birds above me were sending rounds. There is no point explaining to a citizen that how happy could I become when I found a flower.

At the College of Education in Nyíregyháza I received my degree as a physical education teacher. At this time about 10 years sport filled my life. Then at 1970 we held the first Folk art camp. They invited craftsmen into the camp so they can hand over their knowledge to the youngsters. Later József Zelnik and Pál Bánszki organised a creator camp in Tokaj. I arrived there only with a suitcase, small things in it like a mangle, hoe-cleaner which I carved in that period of time. József Zelnik took a look at that hoe-cleaner and he said to me: 'Your place is here'. It was a turning point in my life. The 'nomadic generation' started here. At Tokaj the fine artists; the folk artists; poets like József Ratkó, László Nagy, Sándor Csoóri, Feri Buda; folk dancers, singers and musicians were together in the same 'creator circle'. Although they stand for different arts they lived and created together. When we arrived we set the fire and got together. I declaimed poems, we sang together and told different stories to each other. I have a trace:

Sándor Csoóri, József Zelnik and László Nagy are standing on the porch and they are watching that we are making a carved wooden chest with the last chest-craftsman's wife together: István Vidák, János Gál and me. We were on the bank of Bodrog. That was an unexplainable world. In the grips of communism we felt that there at that place we are outlaws in a perfect freedom. We pointed on a tree and another and then we made a tub-ship out of them. On this ship Kristóf Nagy, Mari Nagy, István Vidák and a dog sailed to Csongrád. We felt that we have to create things that can be used immediately. The Hungarian culture and working together made us into a family. Everyone in their region collected the remaining folk

songs. In the camp we taught them to each other. Since then I attended camp after camp and the next one was Miskolc then Velem. Creators came across the whole country to Velem where we built up the Folk Artist's House. Later we built another house at the Gébárti-lake's shore in Zala county. During that our 'uncle' Andrásfalvi Bertó organised the same at Magyarlugafa near to Pécs. As an example of these houses nearly every county had built one. These were built in our free time for a plate of soup. We thought that we can always return to them to create. But it is seen today that they have crushed the maintainers and the houses become ruins. In the tightest grip we have made a public Hungarian culture together. I have become a founder member of the Folk art Studio of Youngsters.

I was the cultural leader of the cutters of Hajdú-Bihar county for 3 years and the cutters of Szabolcs-Szatmár county for 5 years. I have led the Young Folkartist's Camp for 2 years.

After finishing the Teacher College and the College of Education I arrived to an empty world. There was the performing art for me as an expressing form and I felt that I have to hand on the traditions. Each of us borns with our own destiny. I received my quest to use that ability of mine and to make myself useful in the community.

Life as a pedagogist is not easy. You invest a lot of energy into a kid but you might get kicked by that same kid. There is no feedback for long if I did well or not. But after a few decades the same student is already a grown man greeting me on the street: Good day Sir! - this is the acknowledgement and we might need 30 years to realise. I have to use my pedagogic skill and my dexterity I have to feel what am I capable of. When I finish that object I say: I made this. If it is bad or if it is good it is a piece of my soul. I tried to naturalize that kind of mentality in the school of Nádudvar to give our broken valued world some new values. Today this task is really important because the values are so twisted that youngsters can not realize their values right. They do not have benchmarks. This makes important to have proper values in the school and in the workshop to give the students good bench-

marks. Where am I in that community? What should I do to fill in? These are the main tasks! It is really essential to make the students happy about their work. At first we can not judge them. We have to let them to feel happy about it and feel the delight of creation. Even if this is not their own knowledge but the work they made with their masters help. But they already attend as a builder and creator in a process. They are not abiders of the society anymore instead they are creators of it and we have to let them to be proud of themselves because they were able to create. After this process we can speak with them about their mistakes but they have to realise them by themselves. It is eager as in the Handcrafting Vocational School in Nádudvar. We have noticed that students at the age of 22 beheld that they have not used their constructive abilities yet. Today's young people still need to be creators in our society otherwise they feel shut out. When they experience the delight of constructing everything changes. It will sparkle out of them. As a teacher we see those kids who came without knowledge and purpose. But they got acquainted a wonderful culture, their own culture and became a real men. Here every action, every lesson has it's own soul. The students here can go through the feel of freedom that we experienced back then and it can feed them for their whole life.

During this period I received my life first big task: to construct the Aggastyáni arboretum's gate. They asked me to plan and execute the gate building camp. Forester woodcarvers joined me up and my task was to form a fellowship with them and launch the wood-carving.

At Hajdúsámson we made the biggest wooden-reliefs in the country (which were 8 meter long each) with my friend Péter Mátl from Munkács who was a sculpture. We also carved a Turáni's gate with the ornamentation technique for a really huge indoor room.

When I started creating at the aspect of the functional plastic I called one of my friend Kristóf Nagy 'my master'. If I see a tree I try to imagine the pattern what I would like to create from it, but it will never become what I imagined because the tree 'can not be forced to'. It leads my hand to form the shape what nature

wants to be. There are trees which waits half a year for me until I look at it and find the right shape it has to be carved. Than I start carving it but not longer my anger disappears and it's only finished when it fills its on own role.

With Kristóf Nagy we created the first wooden-playground of Hungary in 1973. Subsequently me myself designed and built this kind of playgrounds in several towns in the country. In todays values and in the European regulation these playgrounds are devaluated because they are vacuous, has lack of shape and two or three time more expensive than others. Although in István Győrfi's opinion: Europe isn't interested of what we have learned from the European art, it is interested what we gave additionally to those arts.

Another thing which keeps me interested since decades is creating children's toys. In case of founding it's place in the world we organised a symposium in this topic at Nádudvar. In my point of view for todays children also it means double the happiness if they can help to create a toy. The fact that they created something makes them happy and of course it is double the happiness if they can also play with the thing they created. During the procedure of producing they can live the joy of creating.

I remember with good feelings about my exercise in Pányok where I had to prepare a 46 meters long verandah in case of giving back the culture which is typical in the region to the people of the village and the neighbouring boonies.

You can meet with the bell-towers I have created at Fehérgyarmat, Hajdúszoboszló, and Kálmánháza.

These days as I am 70 years old and I am still using the knowledge I have learned when I was young. I would like to give it to others because I do not want to take it with me to to the grave. In 2005 I retired from the Folklor Businesses Vocational School and later I organised Hungary's biggest Hand-Craft Yard for the order of National Park in Hortobágy. There was 12 workshops, 24 professions and 60 poeple hired for this organization. After 5 years there was a change in the managership so I was fired and without the intellectual guidance only a small part of this organization remained.

After this, I received a really big honour: the Hungarian Academy of Arts choose me to become a member of it. On 5 November 2011 Hungarian Academy of Arts (MMA) was established as an autonomous public body and 8 sections were created in which such as members were just like: Zoltán Kallós, Pál Bánszki, Zsuzsanna Erdélyi, András Berecz, Tamás Kobzos Kiss, Márta Sebestyén just to mention some of them. Near these specialists and artists we required practical people who proved their commitment to folk art during their life. That's how Kata Landgráf (weaver), István Vidák (feltmaker) and me got into this organization. Our goal was that today's folkloric objects should be raised under the tradition's circumstances but it should be built into the XXI. century people's life. We are talking about saving or improving our national literacy which is our duty. This requires communities and schools. More schools with the standards like the Nádudvari Handcrafting Vocational School which is almost remained on its own. It could have survived near the other similar institutions which were established in the past 20 years because we knew what we want and how can we achieve it. We believed that it is important to offer intellectual legacy to the children besides the practical knowledge. 20 years ago we had to realise that the survival between the mother-daughter or father-son has been ceased. Today the hand-craftings importance is not authoritative in our literacy. Now that they force us to live a not humanlike life and they tell us that they will solve everything instead of us. In fact the hand-crafting what we would like to save could seem to be ridiculous because the self-sufficient thinking is absent. For a self-sufficient village the only important thing is that it can organise itself. These objects what the creator stroke with his soul (because all of it is his child) contains a message from

the generations it came from and these messages received capacity from the passing centuries. We should feel this tradition which like a root feeds the factual culture through the creation of an object like this which is moving into the XXI. century man's atmosphere like in the past times did the folk art created from necessity.

'The soul and language, which we got from our forebears in a short time to make it more gorgeous with new spirit, have to be handed over our successors, that what our mission is. "Bless or beat us the hands of fate" what our mission is. Bow our heads, but ease and ease our hearts my fiends.'

DEZSŐ KOSZTOLÁNYI

In every year I organise a camp for the young artists from the transborders in Nádudvar with the support of the Hungarian Academy of Arts.

As the member of Hungarian Academy of Arts I created 15 films to embalm the folk art's different parts of the Hungarian hand-crafting professions.

The vernacular culture and its significant parts the graphic art, and the hand-crafting is always changing. Nowadays it is an important goal also that the today's man should produce an environment to its own personality where the person and the folk art has a place also. Looking through my life I see that the woodcarving, the interpretation of famous Hungarian prose and lyrics, the pedagogical work, all can be done on an artistic level. If these jobs have eradication then it feels our life has been spent well. I always felt that the most important is to undertake the enrichment of our micro- and macro-environments.

ANDRÁS GALÁNFI

Rönkbútorok a családi házamban
Stump furnitures in my family house

Olajfűzből készült rönkbútorok
Stump furniture made from willow-wood

Félig rönk asztal és diófa
gyökérből készült fotel
*Stump table and an ar-
machair made from the
root of walnute-tree*

A szemközti oldalon:
Családommal és az esz-
tergályozott tálakkal
*On the opposite page
With my family and turned
platters*

A következő oldalpáron:
Rönkbútorok a kertem-
ben
*On the next pages: stump
furnitures in my garnden*

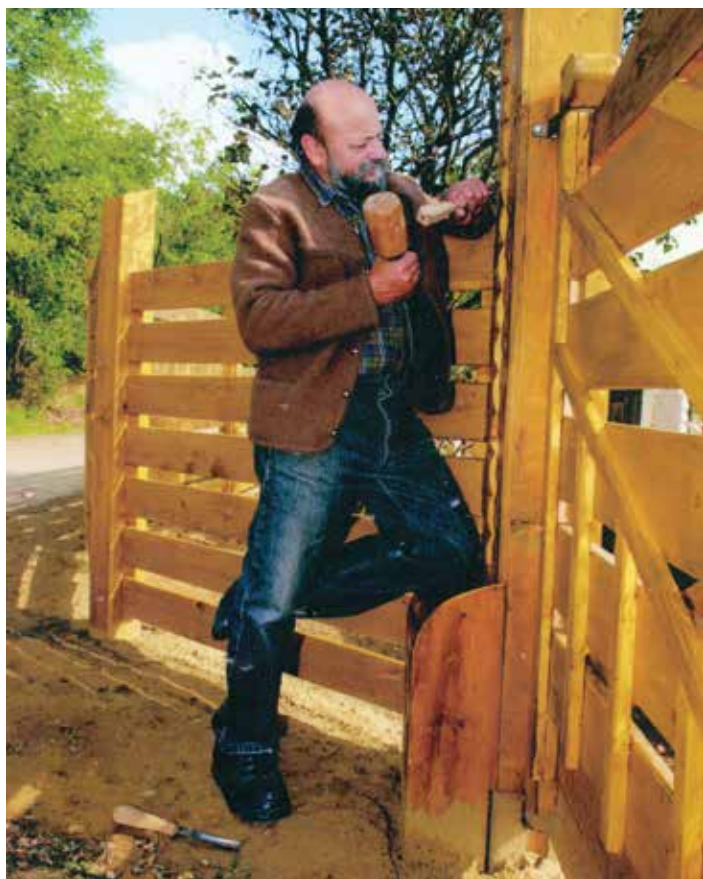
Lélekharang a fehérgyarmati temetőben
Bell-tower in the cemetery in Fehérgyarmat

A szemközti:
Harangláb a kálmánházi temetőben
*On the opposite page:
Bell-tower in the cemetery in Kálmánháza*

A szemközti oldalon: A legrégebbi kun bika-kapu
Lükő Gábor nyomán

On the opposite page: The oldest Cuman bull-gate

Balra: A kálmánházi temetőkapu

On the left: Cemetery gate in Kálmánháza

Lent: Pányoki parasztház tornáca

Bottom: Veranda of a farmhouse in Pányok

Hajdúszoboszlói játszótér a bérházak között
Playground among block of flats in Hajdúszoboszló

Hajdúszoboszlói játszótér a fürdő előtti parkban
Playground in front of the baths in Hajdúszoboszló

Hajdúszoboszlói játszótér a
fürdő előtti parkban
*Playground in front of the baths
in Hajdúszoboszló*

Az első fából készült csúszdám
Hajdúszoboszlón
*My first wood slide in Hajdúszo-
boszló*

Balra: Matrona Hungaria
On the left: Matrona Hungaria

Fent: A pun őszanya
Above: Punic ancestress

A szemközti oldalon:
 Turáni ornamentikából készült kompozíció
 Hajdúsámsonban. Matl Péter és Galánfi András közös alkotása
On the opposite page: Composition with Turan ornaments in Hajdúsámson. Mutual work of Peter Mádl and András Galánfi

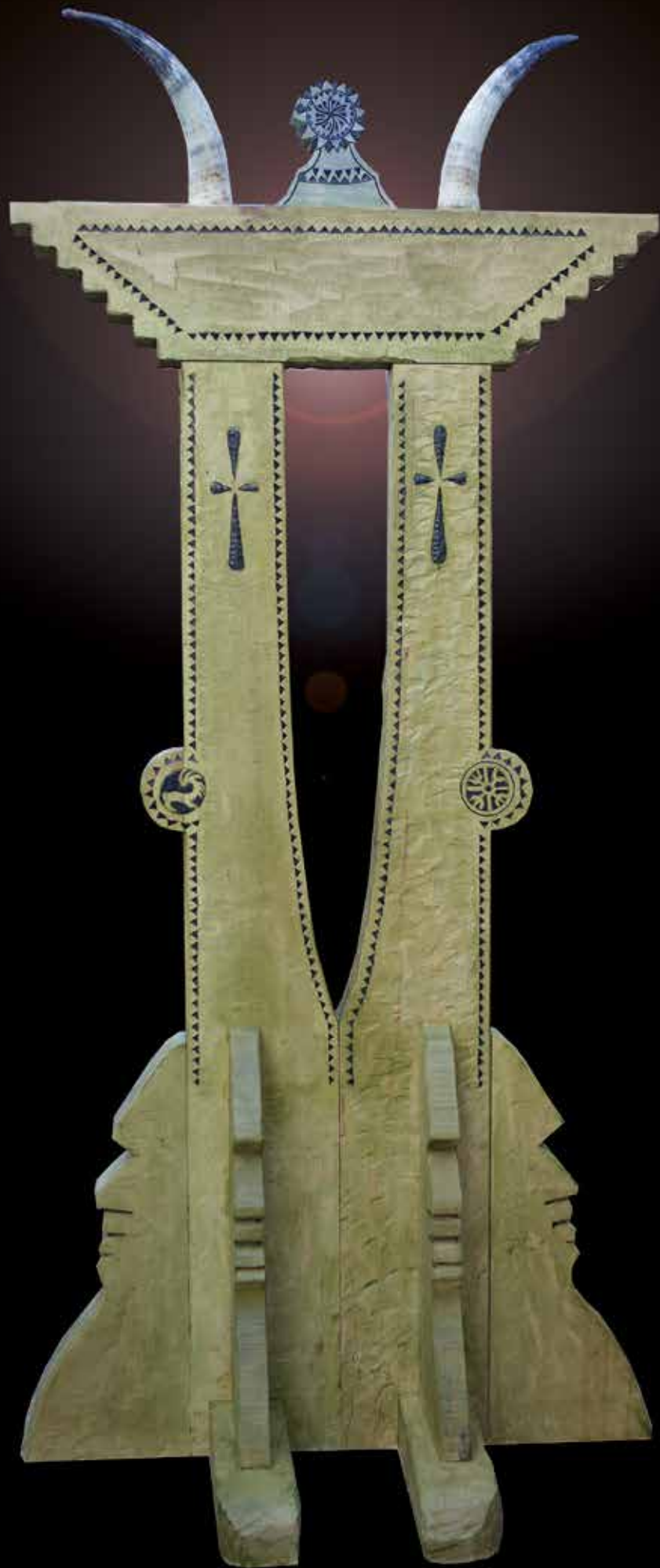

A mester a faragások között
Master among wood-carvings

A szemközti és a következő oldalon: Szkíta életfa
On the opposite and next pages: Scythian tree of life

Angyali trónus griffmadarakkal
On the left: Angelic throne with gryphons

A szemközti oldalon: Ósi bálvány pogány és keresztény szimbólumokkal
On the opposite page: Ancient idol with heathen and Christian symbols

Kis-Küküllő környéki fejfák alapján készült szobrok
*Wooden crosses' basis made statues from region
Kis-Küküllő*

A következő oldalakon: Sztyeppei szarvasos oszlop
alapján készült szobor
*On the next page: Steppe stag pillar' basis made sta-
tue*

Táltos eszközök
Shaman' means

Az életfa két oldalán bikamaszkban küzdő lovak
*Fighting horses in bull-masks on both sides
of the Lifetree*

Balra: Hattyútündér
On the left: Swan-fairy

Lent: A griffmadár tervezése közben
During the design of griffin

Palóc asztal és pad
Table and bench from Palóc-land

A következő oldalakon lent: Alföldi kamarás asztal
rengő paddal
*At the bottom of the next page: Lowland storing table
with switel bench*

Kalotaszegi bölcső részlete
Part of the cradle in Kalotaszeg

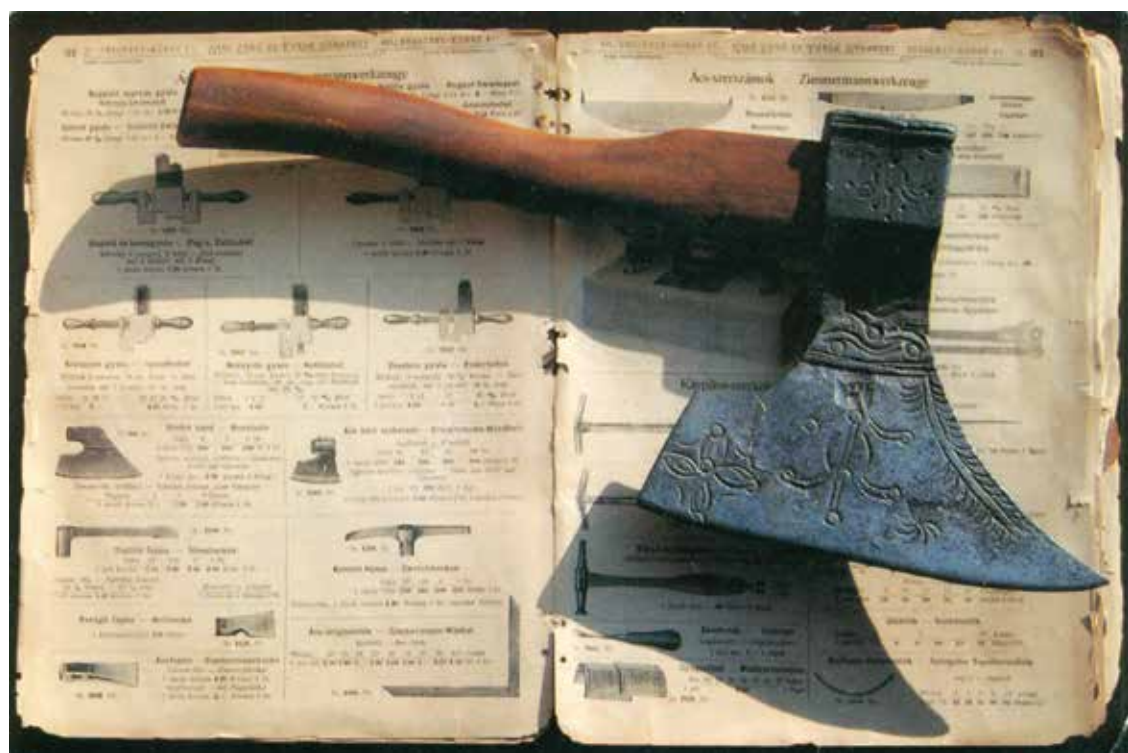
Kalotaszegi bölcső és szék
Cradle and chair in Kalotaszeg

Fejezetek a szék
történetéből
*Chapters from the
chairs' history*

Ősi faragószerszám
Aient carve tool

A szemközti oldalon:
Kalotaszegi szék
*On the opposite page:
Chair in Kalotaszeg*

Belső téri játékok a házam udvarán
Inside toys in the garden of my house

Belső téri játékok a házam udvarán
Inside toys in the garden of my house

Bölcső és szék
Cradle and chair

Trónus lábtartóval és tékával
Throne with footrest and teka

Rönkbútorok
Stump furnitures

A szemközti oldalon: Parasztbarokk szék
On the opposite page: Peasant-Baroque chair

A Királynő
Princess

A szemközti és a következő oldalon:
Székelykapu tükör táblafaragás
*On the opposite and next pages: Székler' gate with bo-
ard carving*

A következő oldalon: Tornácos házam előtt
On the next page: In front of my porch house

Szakmai életrajz

NÉV: Galánfi András

SZÜLETÉSI IDŐ: 1945. március 25.

SZÜLETÉSI HELY: Hajdúszoboszló

Nős, 30 éves lánya, 37 éves fia és négy unokája van

KÉPZETTSÉG:

1966-ban a Debreceni Tanítóképző Főiskola

1970-ben a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola

1982-ben Előadóművész

1985-ben Fafaragó népi iparművész

1997-ben A Népművészet Mestere

MUNKAHELYEK:

1966 Hajdúszovát

1967–68 katonaság

1969-ben tanyasi tanító

1970 testnevelő tanár Hajdúszoboszlón

1992–2004 Nádudvari Kézműves Szakiskola művészeti oktatás vezetője és fafaragást tanít

2005 Hortobágyi Nemzeti Park Kézművesudvarának művészeti vezetője

SZAKMAI ELISMERÉS:

1995 Pro Renovanda Cultura Hungaria-díj

1996 Király Zsiga-díj

1997 A Népművészet Mestere

2005 Magyar Köztársaság Arany Érdemkereszt

2006 Nádudvar város PRO URBE-díj

2007 Maróthy György-díj

2013 A Magyar Művészeti Akadémia tagja

Galánfi András fafaragó népi iparművész tudatosan keresi azt a hagyományt, amelyet ma leginkább magunknak érezhetünk. Az örökre megújulni képes alkotó emberek közé tartozik, akik szuverén tárgyformáló programot oldanak meg és közben megfelelő közösségi

hátterrel sokat tesznek a népművészet újjászületéséért. Visszaállítja jogaiba a funkciót anélkül, hogy elhanyagolná a tárgy esztétikai megjelenését. A kezéből kikerülő munkákat nem a túldíszített felület, hanem a szerkezet, anyagszerűség, forma és arányrend jellemzi. Galánfi András bútoregyüttese, bútorplasztikái, játéka és játszóterei mellett, pedagógusként is arra törekszik, hogy továbbadja a hagyományt az ifjabb nemzedék körébe. Tárgyai ősieks és moderneks egyszerre. A legsikerültebb munkái példát szolgáltatnak népi tárgykultúránk továbbélésére.

(BÁNSZKI PÁL művészettörténész)

Olyan mester és tanár, akinek hite, varázslatos egyénisége, mesterségbeli tudása sok alkotóközösséget és tanuló diákot nyert meg a népi-nemzeti kultúra ügyének, s lettek társai azon az úton, aminek létjogosultságában szentül hisz, s tudja, hogy csak akkor maradhatunk meg magyarnak az egyesült Európában, ha nyelvünk, dalaink, táncaink, meséink mellett tárgyi kultúránkat is továbbéltetjük.

Hosszú sora volna felsorolni, hogy 1974 óta, amikor ifjú társaival a Budavári palota udvarára elkészítették az első játszótérrel, mi mindent alkotott Galánfi András. Hány pályázaton nyert díjat, hány országos és külföldi kiállításon mutatták be munkáit, hány alkotóközösséget vezetett és lettek ők is díjazottak és boldog emberek. Hány fiatal tekinti őt példaképének úgy is, mint „mester”-t és úgy is, mint „ember”-t. Mert ki is a mester? – nemde az, ki a szakma kiváló mestere, aki folyamatosan bizonyítja tudását, s folyton gyarapítja, aki mesterremekkel dicsekedhet, aki tisztességben, erkölcsben, emberségben olyan, akire felnézhetnek, akit eszményképnek tarthat minden fiatal? – De! Ő a mester!

Köszöntsük hát sok szeretettel, tisztelettel, s kívánjunk hosszú, gazdag alkotóéveket, eredményeket, megelégedettséget az életben, sok-sok örömet családjában. Isten éltesse sokáig a mi örömünkre, s büszkeségünkre is!

BORBÉLY JOLÁN

Curriculum Vitae

NAME: András Galánfi

DATE OF BIRTH: 25 th Marc 1945

PLACE OF BIRTH: Hajdúszoboszló

Married, 30-year-old daughter, 37-year-old son

QUALIFICATIONS

1966 Teacher College in Debrecen

1970 College of Education in Nyíregyháza

1982 Artist-reciter

1985 Folk Artist of wood-carving

1997 Master of Folk Arts

PLACES OF WORK

1966 teacher in Hajdúszovát

1967-68 in the army

1969 rural teacher

1970 Physical education teacher in Hajdúszoboszlón

1992-2004 Artistic Director and Teacher of wood-carving of Handcrafting Vocational School in Nádudvar

2005 Artistic Director of Hand-Craft Yard of the National Park in Hortobágy

AWARDS

1995 Award Pro Renovanda Cultura Hungaria

1996 Award of Zsiga Király

1997 Master of Folk Arts

2005 Gold Cross of Distinction of Hungarian Republic

2006 Award of PRO URBE, Nádudvar

2007 Award of Georg Maróthy

2013 Member of Hungarian Academy of Arts

WORKS IN PUBLIC PLACES

Arboretum's gate in Agostyán

Bell-tower in Fehérgyarmat

Cemetery's gate and bell-tower in Kálmánháza

135 sqm Wooden-reliefs (with Peter Mátl) in Hajdúszámson

Folk Artist of wood-carving András Galánfi consciously seeks that kind of tradition which we mostly feel by own. He ranks among the regenerate artists who are able to implement a sovereign art works creating programme. Meanwhile he does a lot for the renewed of folk arts. He capable of restoring the function of art work without neglecting its aesthetic presence. His works are characterized with their construction, material, form not with overdecorated surface. As a teacher András Galánfi beside his furnitures, furniture-plastics, toys and playgrounds makes efforts to hand down tradition to the younger generation. His works are ancestral and modern at the same time. His best works set examples of further living of folk article culture.

(Art historian PÁL BÁNSZKI)

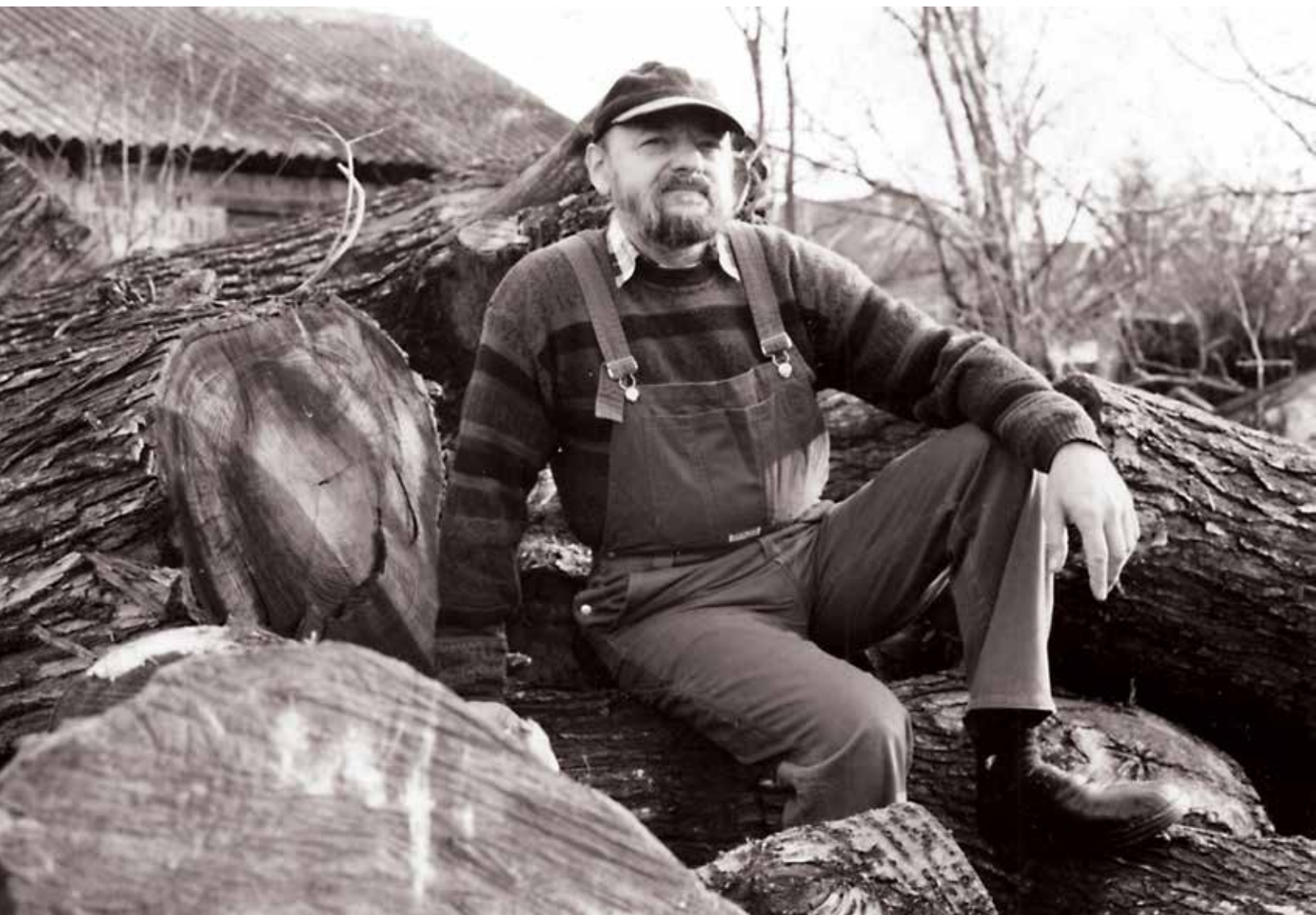
He is this kind of Master and teacher whos belive, magic personality, professional knowledge gained over o lot of cretive communities and young people in the cause of folk-national culture. They became his associates in beliving of reason for the existence of folk arts. They know that we can remain Hungarian in the United Europe, if we can carry on our own language, songs, dances, tales with our artichel-culture.

It would be fairly long time to take into consideretion what was created by András Galánfi since 1974 when he with his associates made the first playground in the courtyard of Buda Castel , how many applications he win, in how many national and international exhibitions his works were presented, how many creative communities he led and how many young craftsman regard him as a Master or as a Man. Who is the Masters? The master is, who is the outstanding Master of a trade, who verifies and enriches continuously his own knowledge, who can boast of his masterpieces, who leads in moral life, who is honest who could be an ideal for the younger generation. Yes! He is the master!

We are pleased to welcome and wish him rich creative years, prominent results, satisfaction and happiness in his family.

God bless him to our pleasure and pride!

JOLÁN BORBÉLY

A rönkjeim között
Among my stumps

A szemközti oldalon: Az életrekelt főnixmadár
On the opposite page: The revitalized phoenix

